

Protokół

obrad sejmowych z dnia 12. Lutego 1866.

Posiedzenie trzydzieste drugie.

Obecni: Marszałek xiążę Leon Sapieha.

Sekretarze: Grocholski, Kulczycki, Paszkowski i Ludwik hr. Wodzicki.

C. k. Komisarz rządowy: radca dworu Possinger.

Posłów obecnych na początku 101, w ciągu posiedzenia 110.

Marszałek otwiera posiedzenie o godzinie 11³/₄.

Protokół posiedzenia z dnia 10. Lutego odczytany został i przyjęty.

Odczytano interpelację do p. Komisarza rządowego pośła hr. Golejowskiego, odnoszącą się do świeżo dokonanego w obwodzie czortkowskim, w miasteczku Jezierzany, napadu na starozakonnego Judka. — P. Komisarz rządowy odpowiada zaraz, iż Rząd uwiadomiony jest o tym wypadku, śledztwo najpilniejsze zarządzone zostało, Izbie udzieloną zostanie wiadomość o rezultacie tego śledztwa.

Marszałek oznajmia, że udzielił urlopy ośmiodniowe posłom: Czechurze, Kobakowi, Korolukowi, Koziołowi, Łapiczakowi, Ławrynowiczowi, x. Olecyngierowi, x. Ruczee, Rusieckiemu, Staruchowi i x. Nehrebeckiemu.

X. Arcybiskup Szymonowicz zawiadomił o trwającej słabości zdrowia, dla której obecnie na posiedzenia sejmowe nie może.

Odczytano dalszy ciąg petycyj do Sejmu wniesionych aż do Nr. 1.290. włącznie. Z tych należące wprost do istniejących komisji, do tychże komisji odesłanemi zostały.

Marszałek oznajmia, że przy ostatniem głosowaniu na dwóch członków komisji wodnej głosy rozstrzeliły się, zatem trzeba przedsiębrać nowy wybór.

Poseł hr. Badeni, jako jeden z jnz wybranych członków do tej komisji wnosi, aby składała się nie z pięciu, lecz z siedmiu członków. Izba zgadza się na ten wniosek i następuje głosowanie na czterech członków komisji do projektu rządowego o regulacji wód.

Poseł hr. Wodzicki Ludwik, pełniąc od dwóch miesięcy obowiązki sekretarza i rewidenta, — wymawia się nadal od rewidentury. Poseł Gniewosz, należąc do czterech komisji i pełniąc obowiązki rewidenta od dwóch miesięcy, wymawia się także nadal od rewidentury.

Następuje głosowanie na dwóch rewidentów.

Z porządku dziennego następuje dyskusya szczegółowa nad projektem statutu dla miasta Krakowa.

Sprawozdawca komisji statutów miejskich poseł Zyblikiewicz wnosi:

Izba przyjmuje bez zmiany podług projektu tytuł: „Statut tymczasowy miasta Krakowa.“

§. 1. „Stale osiedlona ludność Krakowa stanowi gminę miasta Krakowa.“

§. 2. „Gmina miasta Krakowa rządzi się niniejszym statutem przez radę z grona swego wybraną.“

W §. 3. sprawozdawca proponuje opuszczenie wyrazów: „za uchwałą rady miejskiej.“ — §. 3. przyjęty jest w brzmieniu: „Zmiany statutu tego jedynie w drodze ustawodawstwa krajowego nastąpić mogą.“

§. 4. Na wniosek pośła Krzczunowicza, do którego przyłącza się sprawozdawca, pierwsza tylko część paragrafu jest przez Izbę przyjęta, brzmi: „Statut niniejszy obowiązuje w całym obrębie miasta Krakowa.“ Dalsze części zostają uchylone.

§. 5. Zostaje uchylony.

§. 6. Przyjęty podług projektu, jak następuje: „Nazwę stołecznego królewskiego miasta Krakowa, tudzież dotychczasowe barwy i herb miasta, gmina zatrzymuje.“

§. 7. Przyjęty podług projektu, jak następuje: „Udział gminy w politycznej reprezentacji kraju waruje ustawa konstytucyjna i statut krajowy.“

§. 8. Przyjęty z opuszczeniem wyrazów „uczestników gminy“ proponowanem przez sprawozdawcę. „Mieszkańcy miasta Krakowa dzielą się na członków gminy i obcych.“

W miejsce §§. 9., 10. i 11. na wniosek sprawozdawcy przyjęty osobny paragraf, jak następuje: „Członkami gminy są: 1) osoby mające w gminie krakowskiej prawo przynależności (do gminy). 2) Uczestnicy, to jest osoby niemające w tej gminie przynależności, jeżeli w granicach tej gminy majątek nieruchomy posiadają, lub jeżeli od przedsiębiorstwa zarobkowego samoistnie wykonywanego, albo od dochodu bezpośredni podatek w gminie krakowskiej opłacają. Pod temi warunkami należą do uczestników gminy krakowskiej także korporacje, stowarzyszenia, spółki, zakłady i fundacje.

Wszystkie inne osoby są obcemi w gminie.“

§. 12. Według wniosku komisji powstaje z §§. 12, 13. i 15. projektu, przyjęty przez Izbę, brzmieć ma: „Stosunki przynależności do gminy określa ustawa z dnia 3. Grudnia 1863. r. (liczba 105. dziennika praw Państwa).“

§. 14. Przyjęty podług projektu, jak następuje: „Od przyjęcia na własną prozbę do gminy, pobieraną będzie na fundusz miejski opłata w kwocie 10, 25 lub 50 złr. w. a., którą rada miejska stosownie do zamożności przyjętego oznaczy.

§. 16. przyjęty podług projektu, jak następuje: „Wszyscy mieszkańcy miasta mają w ogóle prawo:

- a) do bezpieczeństwa osoby i własności w obrębie gminy znajdującej się;
- b) do korzystania z przedmiotów i zakładów na publiczny użytek przeznaczonych, stosownie do urządzeń tych zakładów.“

§. 17. przyjęty podług projektu z poprawką wniesioną przez sprawozdawcę do c) w wyrazach „przynależni do gminy mają nadto prawo“, brzmi jak następuje:

„Członkowie gminy mają prawo:

- a) do stałego pobytu w obrębie gminy;
- b) do zawiadywania sprawami gminy w granicach tym statutem zakreślonych;

przynależni do gminy mają nadto prawo:

do wsparcia z funduszków gminnych w razie zubożenia i choroby, lub nieudolności do pracy, stosownie do właściwych urządzeń.“

§. 18. ustęp pierwszy uchylony zostaje. Ustęp drugi po dwukrotnem głosowaniu okazuje równość głosów za utrzymaniem i przeciw utrzymaniu, zostaje zatem również uchylony.

§. 19. przyjęty według projektu z dodatkiem posła Skrzyńskiego, który przyjmuje i sprawozdawca, brzmi: „Obcy mają prawo przebywania w gminie, dopóki nie przekraczają ustaw lub nie staną się ciężarem dobroczynności publicznej. Jeżeliby obcy jakim rozporządzeniem gminy w tej mierze czuł się pokrzywdzonym, służy mu prawo odwołania się do politycznej władzy krajowej.“

§. 20. przyjęty według projektu z opuszczeniem wyrazu „i uczestnicy“ proponowanem przez sprawozdawcę, jest: „Każdy w gminie stosować się winien do rozporządzeń wydanych przez władzę gminną w zakresie działania, jaki jej z ustaw służy, oraz przykładać się do ciężarów gminy, stosownie do przepisów pod tym względem obowiązujących; członkowie gminy mają nadto szczególny obowiązek pełnienia urzędu lub czynności, do których wyborem gminy lub jej zaufaniem powołanemi będą.“

§. 21. przyjęty według projektu, jak następuje: „Niniejszy statut nie narusza ani stosunków prawnych osób prywatnych w ogóle, ani też w szczególności praw własności i użytkowania bądź pojedynczym osobom, bądź też całym klasom mieszkańców, stowarzyszeniom lub korporacyom służących.“

§. 22. Część pierwsza przyjęta, jak następuje:

„Zakres działania gminy jest dwojaki:

A. własny,

B. poruczony.“

Ustęp drugi, przyjęty według redakcyi posła Skrzyńskiego, brzmi: „W zakresie własnym gmina uchwała i rozporządza niezawisłe i samodzielnie według niniejszego statutu, z zachowaniem ustaw.“

Ustęp trzeci zmieniony jest według poprawki posła Krzczunowicza, jak następuje: „Ustawy określają poruczony zakres działania gminy, t. j. jej obowiązek do współdziałania w sprawie administracji publicznej.“

§. 23. Po głosowaniu na ustęp *a)* osobno co do zmiany obrębu, a osobno co do zmiany statutu gminy, przyjęty jest w całości jak następuje:

„Do własnego zakresu gminy przez organa swoje działającej, należy:

- a)* zmiana obrębu i statutu gminy;
- b)* przyznawanie prawa należenia do gminy;
- c)* ustanawianie urzędów miejskich;
- d)* zarząd majątkiem gminnym;
- e)* nakładanie podatków gminnych;
- f)* piecza nad bezpieczeństwem osób i ich własności;
- g)* staranie o utrzymanie gościńców, dróg, placów, mostów, jak niemniej o bezpieczeństwo i łatwość komunikacji po drogach i rzekach, wreszcie policya polowa;
- h)* piecza nad zaopatrzeniem miasta w dostateczną, taną i zdrową żywność, dozór targów, szczególnie zaś dozór nad wagami i miarami;
- i)* policya zdrowia;
- k)* policya nad czeladzią i wyrobnikami, — wykonywanie przepisów urządzających klasę służących;
- l)* policya nad obyczajnością publiczną czuwająca;
- m)* sprawy ubogich i piecza nad zakładami dobroczynnymi gminy;
- n)* policya budownicza i ogniowa, dopilnowanie porządku budowniczego i udzielania pozwolenia policyjnego na budowy;
- o)* wpływ na utrzymanie kosztem gminy szkół średnich i szkół ludowych w granicach właściwymi ustawami oznaczonych;
- p)* jednanie stron w sporze będących przez mężów zaufania z gminy wybranych;
- q)* przedsiębranie sprzedaży ruchomości drogą licytacji na żądanie stron prywatnych.

Blizsze określenie atrybucyi gminy zawiera dział IV.

Czynnościami zakresu poruczonego osobnemi ustawami gminie przekazanemi zawiaduje gmina w sposób ustawą wskazany, albo orzeka sama o sposobie zawiadywania, jeżeli tenże ustawami nie jest przepisany.“

§. 24. zostaje uchylony.

§§. 25. i 26. przyjęte według projektu:

§. 25. „Rok administracyjny gminy zaczyna i kończy się z rokiem administracyjnym Państwa.“

§. 26. „Językiem urzędowym gminy jest język polski.“

Dalszy ciąg szczegółowej rozprawy odłożonym zostaje do posiedzenia następnego.

Rezultat głosowania na członków komisji wodnej okazuje, że nie było 76 członków głosujących w Izbie, zatem całe głosowanie daremne. Marszałek wzywa posłów, aby nie oddalali się z Izby w czasie głosowania, poczem zamyka Marszałek posiedzenie o godzinie 3ciej.

Następne posiedzenie dnia 13. Lutego z dalszym ciągiem rozpraw nad statutem miasta Krakowa.

L. Sapieha w. r.

F. Paszkowski w. r.

J. Kulezycki w. r.

Dalszy ciąg petycyj do dnia 12. Lutego 1866. r. wniesionych do Sejmu:

1257. Rzemieślnicy miasta Buczacza, przez posła x. Kuryłowicza, o pożyczkę.
1258. Gmina Głójsce, przez posła Pudła, o zaprzeczenie jej prawa do lasów.
1259. Gmina Głójsce, przez posła Pudła, o niesłuszne oszacowanie katastralne gruntów.
1260. Gmina Rudka, przez posła Hebdę, o zapomogę.
1261. Gmina Więckowice, przez posła Hebdę, o pożyczkę.
1262. Gmina Gwoździec, przez posła Hebdę, o pożyczkę.
1263. Gmina Łysagóra, przez posła Hebdę, o pożyczkę.
1264. Gmina Wielkawieś, przez posła Hebdę, o pożyczkę.
1265. Gminy Grabno i Milówka, przez posła Hebdę, o pożyczkę.
1266. Gminy Melsztyn, Charzewice i Zawada, przez posła Hebdę, o pożyczkę.
1267. Gmina Faliszowice, przez posła Hebdę, o pożyczkę.
1268. Gmina Malawa, przez posła Rusieckiego, o zniesienie skopczyzny.
1269. Gmina Malawa, przez posła Rusieckiego, o zapomogę.
1270. Miasto Żurawno, przez posła Ławrynowicza, uzala się na plebana tamecznego, względem wysokiego pobierania tak zwanych „jura stolae“.
1271. Gminy Mazurówka i Lubeza, przez posła Ławrynowicza, uzala się na pokrzywdzenia ze strony tamecznego plebana.
1272. Gminy powiatu żabińskiego i dąbrowskiego, przez posła x. Morgensterna, o wstrzymanie czynności katastralnej.
1273. Warzecha Jan, przez posła x. Morgensterna, o pożyczkę.
1274. Gmina Strzeliska Stare, przez posła x. Dzerowicza, o pożyczkę.
1275. Gmina Strzeliska Nowe, przez posła x. Dzerowicza, o odpisanie podatków.
1276. Gmina Sarnki, przez posła x. Dzerowicza, o zapomogę.
1277. Gmina Wisniowczyk, przez posła hr. Baworowskiego, o zapomogę.
1278. Gmina Sarnki Średnie, przez posła Kulezyckiego, o pożyczkę.
1279. Gmina Wola Stasiowa, przez posła Kulezyckiego, o pożyczkę i zapomogę.
1280. Gmina Hanowiec, przez posła Kulezyckiego, o pożyczkę i zapomogę.
1281. Gminy Kossów Stary, Wierzbowice i Smodna, przez posła Borysikiewicza, o zniesienie prywatnej rogatki.
1282. Gmina Putiatycze, przez posła Tarczanowskiego, o zniesienie urzędów notaryalnych.
1283. Gmina Putiatycze, przez posła Tarczanowskiego, o przyłączenie do powiatu grodeckiego na wypadek zniesienia powiatu w Sądowej Wiszni.
1284. Gmina Putiatycze, przez posła Tarczanowskiego, o zniesienie datku zwanego „proskórne“.
1285. Miasto Turka, przez posła Smolkę, o zniesienie rogatki, rozszerzenie szkoły i zmienienie nauczyciela.
1286. Uleniecki Józef, właściciel dóbr Wola Baraniecka, przez posła Kozłowskiego, o pożyczkę.
1287. Poczesniowski Zygmunt, właściciel części dóbr Nakło, przez posła Kozłowskiego, o zapomogę pieniężną.
1288. Gminy Rzeplin, Wola Rzeplińska łącznie z dworem, Rzączyna, Jądlówka, Swiebodna i Rozborac, przez posła Kozłowskiego, o zapomogę i odpisanie podatków za rok bieżący.
1289. Pawlikowski Emil, przez posła Ludwika Skrzyńskiego, o wynagrodzenie za grunta przez Skarb zabrane.
1290. Pawlikowscy Emil i Benedykt, przez posła Ludwika Skrzyńskiego, o zwrócenie sumy 1.800 złr. tytułem jure caduco przez Rząd zatrzymanej.

Z tych liczby: 1.257, 1.260, 1.261, 1.262, 1.263, 1.264, 1.265, 1.266, 1.267, 1.269, 1.273, 1.274, 1.275, 1.276, 1.277, 1.278, 1.279, 1.280, 1.286, 1.287, 1.288 odsyłają się wprost do Wydziału krajowego;

liczba zaś 1.283 do komisji dla sprawy administracyjnego podziału kraju;
nareszcie liczby: 1.259, 1.272 do komisji katastralnej.